

Planteavlen 1907.

Af Statskonsulent *K. Hansen.*

Dersom den Pengeværdi, hvortil et Aars Høstprodukter officielt opgøres, uden videre kan tages som et Udtryk for, i hvilken Grad Aaret har været »et godt Aar« eller »et daarligt Aar«, med andre Ord, som et umiddelbart Udtryk for, hvilket Udbytte Landmændene gennemsnitlig have haft af Bedriften, da maa 1907 betegnes som det bedste Landbrugsaar, vi nogensinde have oplevet, i hvert Fald indenfor det Tidsrum, da man har officiel Rede paa Høstudbyttet. For dette Aar opgøres nemlig Høstværdien til ca. 553 Millioner Kr., hvilket betegner en Opgang af 82 Mill. Kr. fra 1906, der bragte den største indtil da opnaaede Høstværdi. Og saa vil det endda senere vise sig, at disse Tal ere meget for lave. Endnu for 1907 har Høstudbyttet nemlig maattet beregnes paa Grundlag af Arealopgørelsen 1901, og Erfaring viser, at jo mere man fjærner sig fra en bestemt Arealopgørelse, desto mere bliver det beregnede Høstudbytte for lavt, saa længe denne Arealopgørelse benyttes som Grundlag. I 1896, da Høstudbyttet endnu maatte beregnes efter Arealopgørelsen 1888, viste det sig saaledes, at Høstværdien var bleven beregnet ca. 27 Mill. Kr. for lavt, og noget lignende vil gentage sig nu, naar de seneste Aars Høstudbytte kan omregnes med Hensyntagen ogsaa til Arealets Benyttelse i 1907. Dette Forhold ligger i, at man i Landbruget i stigende Grad gaar over til at dyrke værdifuldere Afgrøder, og navnlig faar den store Udvidelse af Rodfrugtarealet,

som vides at have fundet Sted ogsaa siden 1901 (se Tidsskr. f. Landøk. 1908 S. 370 o. flg.), en meget væsentlig Indflydelse herpaa.

Men selvfølgelig gaar det ikke an at opfatte Høst-udbyttets nominelle Pengeværdi som et Kriterium paa Aarets økonomiske »Godhed«. Det er jo nemlig mange Forhold, der blive medbestemmende for Størrelsen af den samlede Sum, der opgives som et Udtryk for Høstens Pengeværdi. Her maa det først erindres, at næsten alle Høstprodukters Værdi nu beregnes paa Grundlag af Aarets Kapitelstakst paa Kornafgrøderne. Og Kapitelstaksten var usædvanlig høj i 1907. For 1906 og 1907 var Gennemsnits-Kapitelstaksten paa hver især af de 4 Kornarter saaledes:

	Rug.	Byg.	Havre.	Hvede.
1907	13.29 Kr.	11.59 Kr.	7.94 Kr.	15.07 Kr.
1906	10.51 —	10.30 —	7.29 —	11.44 —
Højere 1907..	2.78 Kr.	1.29 Kr.	0.65 Kr.	3.63 Kr.

Alene Rugen vilde for 1907 komme over 10 Mill. la-vere, hvis dens Værdi beregnedes efter Kapitelstaksten 1906 i Stedet for 1907.

Men Kapitelstakstens Indgriben bliver særlig følelig, naar det erindres, at ikke alene Kornafgrøderne, men ogsaa baade Rodfrugternes, Høets og Halmens Værdi be-regnes paa Grundlag af Kornafgrødernes Kapitelstakst, idet en vis Mængde Roetørstof, en vis Mængde Hø og en vis Mængde Halm sættes lig med en vis Mængde Byg og omregnes efter Byggets Kapitelstakst. Halmafgrøden var i 1907 meget stor og opgives til 77 Mill. Centner imod ca. 55 Mill. i Gennemsnit af Femaaret 1902—06. Takket være de høje Kapitelstakster paa Kornet, kommer denne store Halmmængde op til en beregnet Værdi af 12 Kr. pr. 1000 Pd. imod 11 Kr. for 1906. Alene Værdiforskellen 1 Kr. pr. 1000 Pd. svarer til en Merværdi af ca. 8 Mill. Kr. af Halmen for 1907, naar den beregnes efter dette Aars Kapitelstakst i Sammenligning med Beregning efter Ka-

pitelstaksten for 1906. Ialt er Halmens Værdi opgjort til 23 $\frac{1}{2}$ Mill. Kr. mere for 1907 end for 1906, 32 Mill. Kr. mere end 1905 og 40 Mill. Kr. mere end 1904.

Den overordentlig store Opgang i Høstens nominelle Pengeværdi i 1907 skyldes i Virkeligheden overvejende de høje Kornpriser og det store Halmudbytte, medens Mængden af indavlede Værdiprodukter ikke var paafaldende stort. Dette fremgaar af følgende Sammenstilling af de vigtigste Høstprodukter for hver især af de sidste 5 Aar:

		1903.	1904.	1905.	1906.	1907.
Hvede	Mill. Tdr.	1.13	1.09	1.03	1.05	1.11
Rug	— —	4.89	4.19	4.87	4.77	4.02
Byg	— —	5.91	5.75	5.36	5.58	6.20
Havre	— —	10.53	9.67	8.27	10.18	11.30
Blandsæd	— —	3.44	3.28	3.05	3.34	3.64
Kartofler	— —	6.40	6.13	7.59	7.21	6.08
Runkelroer	— —	24.97	20.09	27.83	27.45	24.57
Turnips	— —	28.31	26.89	24.86	27.86	29.67
Kaalroer	— —	14.29	12.98	12.90	14.30	14.09
Gulerødder	— —	2.47	2.10	2.33	2.48	2.41
Sukkerroer	— Cnt.	8.02	6.70	9.38	8.45	7.21
Agerhø	— —	20.72	19.45	19.59	23.30	24.00
Enghø	— —	13.46	12.98	13.75	14.88	15.05
Halm	— —	56.15	46.56	51.71	62.58	77.00

I Sammenligning med de nærmest foregaaende Aar har Hveden herefter givet godt og vel Middelhøst, Rugen kendeligt under Middel, Bygget og Havren noget over Middel, Blandsæden lidt over Middel, Kartofler og Runkelroer lidt under Middel, Turnips kendeligt over, Kaalroer lidt over, Gulerødder omtrent Middel, Sukkerroer under Middel, Hø ikke lidt over Middel, Halm langt over Middel. Aaret gav saaledes meget Halm og Hø, ret rigeligt af Vaarsæd, sparsomt af Vintersæd og omtrent Middeludbytte af Rodfrugter og Kartofler.

Høsten indtraadte sent over hele Landet, og i adskillige Egne, særlig i Jylland, var den meget langvarig. I Nordjylland var det endog ret almindeligt, at Høsten

strakte sig gennem hele Oktober og langt ind i November, og adskillige Steder stod Sæden endnu paa Marken til efter Nytaar. I saadanne Tilfælde blev den selvfølgelig omtrent ødelagt, og det var ikke saa ganske smaa Værdier, der paa den Maade gik tabt. Om dette Forhold indsamlede Statistisk Bureau Oplysning for de tre nordjyske Amters Vedkommende. Herefter maatte ca. 15,000 Læs Sæd betragtes som ganske ødelagt i Hjørring, Aalborg og Thisted Amter, og ca. 80,000 Læs maatte betragtes som væsentlig forringet. For Høsten som Helhed er dette selvfølgelig ganske forsvindende Værdier, men for de enkelte Jordbrugere betegner det et meget alvorligt Tab.

Hvad de enkelte Afgrøder angaar, da var Rugen gennemgaaende utilfredsstillende. Den overvintrede godt og voksede kraftigt til, men i den ualmindelig regnfulde og solfattige Juni blev den slaaet meget stærkt ned, Blomstringen forløb under meget uheldige Væjrforhold, og Kærnesætningen blev som Følge deraf meget mangelfuld. Under disse Forhold klarede de mere stivstraaede Rugsorter som Petkus- og Heinrichs-Rug sig forholdsvis godt, medens Bretagnerugen gennemgaaende stod langt tilbage. I adskillige lokale Forsøg gav denne sidste 2 à 3 Fold mindre end Petkus-Rugen; denne blev derfor i Efteraaret 1907 stærkt efterspurgt til Saasæd, og Begæret kunde meget langt fra tilfredsstilles. Ogsaa den meget stivstraaede Heinrichs-Rug blev noget efterspurgt. Særlig paa Øerne var Udbyttet af Rugen i en Mængde Tilfælde langt under det normale, hvortil kom, at Høstningen af den stærkt nedslaaede Rug var yderst besværlig. Paa en Mængde Marker havde man Lejlighed til at se, hvorledes Rugen efterhaanden blev ganske overgroet og næsten kvalt af Sandvikke (Vintervikke), ikke alene hvor denne var indblandet forsæellig, men ogsaa hvor den havde været til Stede som Forurening i Sæderugen eller i de indblandede Vinterærter.

Et Udtryk for, hvorledes Rugen i 1907 stod tilbage i Foldudbytte for 1906, har man i en Gruppering af de fra

de enkelte Sogne opgivne Foldudbytter. Sammenstilles disse Tal for 1906 og 1907, ses Forskellen ret tydeligt. Følgende samlede Antal Sogne har nemlig opgivet det anførte Antal Fold:

	1906	1907
	Sogne.	Sogne.
indtil 5 Fold	64	166
6—10 —	775	1242
11—15 —	810	348
over 15 —	33	1

Det ses, at for 1906 have 839 Sogne opgivet et Gennemsnitsfoldudbytte af indtil 10, medens for 1907 1408 Sognes Opgivelser komme ind under denne Grænse. I 1906 havde 843 Sogne et Gennemsnitsudbytte af over 11 Fold, men i 1907 have kun 349 Sogne kunnet opgive saa store Udbytter.

H v e d e n s Udvikling forløb mere normalt, og Aaret blev i det Hele et ret godt Hvedaar. Den Utilfredshed med de forhaandenværende Hvedesorter og Stammer, der har kunnet spores i de senere Aar, kom ogsaa til Orde i det afvigte Aar. Hist og her vandt Grenadier-Hveden og Standup-Hveden Indgang, hyppigere anskaffedes Svaløfs Ekstra-Square-head, der i det Hele tiltaler mange, og som vel ogsaa i og for sig maa betegnes som en ret værdifuld Hvede, uden at man dog føler sig overbevist om, at det netop er den ubetingede No. 1, som Square-head Hveden var i gamle Dage. En saadan afgjort No. 1 dukkede maaske netop frem for Offentligheden i 1907. I »24. Meddelelse fra Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekultur« og i den dertil knyttede udførlige Beretning om Forsøg med Hvedesorter ses det nemlig, at Forsøgsleder *N. P. Nielsen*, Tystofte, har fremstillet ikke mindre end 3 ny Hvedesorter, der alle staa betydeligt over samtlige Square-head-Stammer, som de have været sammenlignede med. Hvis fortsatte Forsøg bekræfte dette overordentlig smukke Resultat, er man berettiget til i de kommende Aar at vente en betydelig Opgang i Hvedefoldene, og adskilligt tyder

paa, at man ligeledes kan vente en kendelig Forøgelse af Hvedearealet paa Bekostning af Rugen. De ny Sorter — Tystofte Standhvede, Smaahvede og Stakhvede — ere straks indgaaede i adskillige Landboforeningers Forsøg for at blive sat paa Prøve under flere og mere forskellige Forhold, end Forsøgsstationerne repræsenterer.

Bygget gav større Afgrøder end almindeligt. Efter Høststatistikens Tal skal man tilbage til 1892 for at træffe en lige saa stor Aarsproduktion af Byg, og kun 1 Gang tidligere i den Tid, der er udgivet en aarlig Høststatistik (siden 1875), er der høstet lige saa meget Byg, nemlig i 1880. Statistikens Tal for Bygudbyttet i 1907 ere dog antagelig noget for høje, idet der synes at være foregaaet en ikke ubetydelig Formindskelse af Bygarealet siden 1901. For Prentice-Bygget og særlig for vor værdifuldste Form heraf, Tystofte Prentice-Byg, der nu optager en meget væsentlig Del af Landets gode Bygjorder, syntes Sommeren iøvrigt ingenlunde at være gunstig, uvist af hvilken Grund. Der saaes jævnlig meget stærke Angreb af Bladpletsyge derpaa, og denne Bygsort synes i det Hele at være meget modtagelig for nævnte Sygdom, der dog ikke plejer i synlig Grad at paavirke dens Ydeevne. Med nogen Grund klagedes der hyppigt og stærkt over Tystoftebyggets Blødstraaethed, en Mangel, der jo træder desto stærkere frem, jo mere Udbredelse Selvbinderne faa. Naar adskillige mente, at Lyngby Prentice-Bygget stod bedre op, da er Forskellen mellem de 2 Former i hvert Fald kun meget lille og opvejes sikkert under almindelige Forhold af Tystoftebyggets større Ydeevne. Lidt mere stivstraaet er Svaløfs Prinsesse-Byg, og denne Prenticeform, der iøvrigt staar de to danske Stammer meget nær, vandt sidste Sommer adskillige Velyndere.

For Havrens Vedkommende fremviser Høststatistiken det største Kvantum, der overhovedet nogensinde er avlet her i Landet siden 1875. Nærmest derefter kommer 1898, 1902 og 1892. Men disse hidtil bedste Havreaar staa dog henved 1 Million Tønder under 1907. Udbyttet

er formentlig ogsaa her beregnet noget større, end hvad der virkelig er høstet, af samme Aarsag som nævnt under Byg. I det forløbne Aar har ligesom i de nærmest foregaaende Aar mange forskellige gode Havresorter vundet Udbredelse, saaledes »Dansk Havre«, Trifoliums Havre, Konge-Havre, Ligowo-Havre, Hvitling-Havre (Svaløf), White Banner-Havre, Gul Næsgaard, Gulhvid Tystofte-Havre og Schlanstedt-Havre o. fl. Det er stadig noget usikkert, hvilken der bør gives Fortrinnet. Store Fejl-greb gør man neppe ved indtil videre at holde sig til hvilken som helst af de nævnte Sorter, der iøvrigt maaske komme i en noget vekslende Rækkefølge under forskellige Dyrkningskaar, et Spørgsmaal, hvorom der dog endnu intet sikkert kan siges. Spørgsmaalet om »den bedste Havre« er overhovedet næppe kommen sin Løsning nærmere i 1907.

B l a n d s æ d e n er for 1907 ligesom Havren opgjort til det største hidtil høstede Kvantum, og dette er i dette Tilfælde i Virkeligheden større end opgivet paa Grund af Blandsædarealets fortsatte Vækst.

B o g h v e d e og **Æ r t e r** gave gennemgaaende et meget tarveligt Udbytte. Ærterne vedblev at vokse og modnedes ikke. **H e s t e b ø n n e r**, der jo iøvrigt stadig ere ganske uden Betydning, gav paa sine Steder ualmindelig store Afgrøder, op til 50 Centner Kærne og derover pr. Td. Ld. De havde nogenlunde Fred for Bladlusene, Tørken trykkede dem ikke, og i den tørre og forholdsvis varme Eftersommer modnedes de godt, om end meget sent.

K a r t o f l e r n e gave nærmest et lille Udbytte og staa i 1907 navnlig langt tilbage for de to forudgaaende Aar. Kartofflerne ynde som bekendt ikke et saadant Overmaal af Vand, som Forsommeren bragte, idet Jorden her ved holder sig ubekvem og kold. Derhos blev Toppen mange Steder stærkt ødelagt af Kartoffelsygen paa et altfor tidligt Tidspunkt. Blandt nyere Kartoffelsorter, der have fundet forøget Udbredelse i det sidste Aar, skal

særlig nævnes Up to Date og Juli-Kartoffel. Om Værdien af den førstnævnte er Meningerne stærkt delte, lige som den i Forsøgene har givet højst forskellige Resultater. Ved Statens Forsøgsstationer har den kun været middelmaadig og har navnlig staaet meget langt under Richters Imperator. I lokale Forsøg, særlig i Vestjylland, har den derimod givet større Udbytte end Richters Imperator. Der haves dog næppe fuld Sikkerhed for, at det virkelig er den samme Sort, der har været prøvet i de to Kategorier af Forsøg. Juli-Kartoffel, der efter Forsøgene er den værdifuldste hidtil prøvede tidlige fine Bordkartoffel, er i 1907 bleven overordentlig stærkt udbredt derved, at der fra Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekultur er bleven uddelt gratis Prøver à 2 Pund til over 12,000 Jordbrugere over hele Landet. Der foreligger Eksempler paa, at en saadan 2 Punds Prøve gav en Afgrøde paa indtil 135 Pund.

Avlen af F o d e r r o e r var for 1907 lidt mindre end 1906, der frembyder det største Antal Tdr. Rodfrugter, der nogensinde er avlet her i Landet. Men som tidligere anført, ere Statistikens Opgivelser af Roeavlen for de senere Aar meget usikre og i det Hele altfor lave paa Grund af Roearealernes stærke Vækst. I Stedet for de ca. 260,000 Tdr. Ld., der i 1901 var besaaet med Foderroer, skulde Foderroerarealet i 1907 nærme sig til 450,000 Tdr. Ld. I Følge den benyttede Beregningsmaade vil derefter Roemængden for 1907 blive meget betydeligt større end foreløbig opgivet. Men noget særlig godt Roeaar var 1907 iøvrigt ingenlunde, og navnlig synes det, at Runkelroerne gave betydeligt mindre end f. Eks. 1906 og 1905. For sommeren var i det Hele for vaad og kold for Runkelroerne, og i det vedholdende regnfulde Vejr var det næsten umuligt at faa Roemarkerne passet forsvarligt med rettidig Udynding og Rensning. Og i Eftersommeren og Efteraaet blev Jorden til Gengæld mange Steder for stærkt udtørret.

Sukkerroea vlen var lidt under Gennemsnittet for de senere Aar.

Høavlen var saavel paa Ager som paa Eng lidt højere end i 1906 og noget højere end de nærmest forudgaaende Aar.

Aaret bragte betydeligt forøgede Statstilskud til Planteavlens Fremme. De væsentligste direkte Tilskud vare følgende:

1. Statens Forsøgsvirksomhed i Planteavl og den dertil knyttede Konsulentvirksomhed	122,855 Kr.
2. Landbo- og Husmandsforeningerne til Foretagender til Planteavlens Fremme..	100,000 »
3. De samvirkende danske Landboforeninger til plantepathologiske Forsøg og Undersøgelser	9,000 »
4. Honorar til en Konsulent i Plantesygdomme	2,000 »
5. Tilskud til Dansk Frøkontrol.....	6,000 »
	<hr/>
	239,855 Kr.

Statstilskuddet til Statens Forsøgsvirksomhed var noget mindre end i de nærmest foregaaende Aar. Denne Virksomhed var iøvrigt i alt væsentligt en umiddelbar Fortsættelse af de foregaaende Aars Arbejde. Ved de ældre Stationer ere Midlerne og Arealerne saa stærkt beslaglagte, at der ingen større ny Forsøg har kunnet iværksættes. Ved de nyoprettede Stationer, Aarslev og Studsgaard, ere enkelte Forsøg begyndte, men Arbejdet har overvejende været af forberedende Art, idet der navnlig gøres indgaaende Undersøgelser for at kontrollere Jordens Ensartethed og i det Hele dens Brugbarhed til Forsøg. Adskillige Forsøgsrækker have kunnet betragtes som saa vidt afsluttede, at der har kunnet afgives Beretninger derom, og der er i det forløbne Aar lagt et betydeligt Arbejde paa Udarbejdelse af Forsøgsberetninger. Der er saaledes udkommen udførlige Beretninger om »10 Aars

Dyrkningsforsøg med Rugsorter«, »Forskellige Dyrkningsforsøg med Rodfrugter«, »Syvende Aars Dyrkningsforsøg med Rodfrugtstammer«, »Undersøgelser af Ajle«, »Forsøg med Rodfrugtarter«, »Dyrkningsforsøg med Vinterhvede«, »Forsøg med Veksling af Udsæd«, »Undersøgelser af fast Staldgødning og Ajle« og »Saamængdeforsøg med forskellige Græsarter i Renbestand«. Samtlige Beretninger indgaa som bekendt i »Tidsskrift for Landbrugets Planteavl«, der udgives af Statens Planteavlsudvalg og efter Professor *E. Rostrups* Død redigeres af Sekretær *H. C. Larsen*, men de foreligge nu tillige enkeltvis i Boghandelen. Statens Forsøgsvirksomhed har desuden udgivet korte »Meddelelser« om Dyrkningsforsøg med Ærter og Hestebønner, Ajlens Indhold af Kvælstof under forskellige Forhold, Forsøg med Sorter af Vinterhvede, Forskellige Dyrkningsforsøg med Rodfrugter, Dyrkningsforsøg med Staldfoderblandinger, saæet til forskellig Tid, samt foreløbig Meddelelse om Forsøg med forskellige Kvælstofgødninger. Der er gennem disse Beretninger og Meddelelser gjort Rede for mange Aars Forsøg til Belysning af en Række vigtige Landbrugsspørgsmaal. Udførlige Oplysninger om Statens Forsøgsvirksomhed findes iøvrigt i »Aarsberetning om Statens Planteavlsudvalgs Virksomhed 1907—08«.

Statens Forsøgsvirksomhed suppleres paa stedse betydningsfuldere Maade ved Landboforeningernes og Husmandsforeningernes Arbejde til Planteavlens Fremme. Til Støtte heraf var der for 1907 en Statsbevilling paa 100,000 Kr. til Raadighed og saaledes fordelt, at Landboforeningernes Part udgjorde 85,000 Kr., Husmandsforeningernes 15,000 Kr. Samtidig med, at Bevillingen har naæet denne Højde, er der truffet den Ordning, at de paagældende Foreninger selv skulle udrede lige saa meget, som Statstilskuddet udgør, eller med andre Ord, at Staten indenfor den nævnte Begrænsning tilskyder lige saa meget som Foreningerne selv. Denne »Hjælp til Selvhjælp« vil sikkert vise sig at være en saare hensigtsmæssig Foranstaltning. Der er da ogsaa

i det sidste Aar udfoldet en mere omfattende Virksomhed paa dette Omraade end nogensinde tidligere. Som sædvanlig har Arbejdet drejet sig om lokale Forsøg med Kunstgødning, Kalk, Saatider, Sædsifter, Frøblandinger, Kulturformer osv., Planteavlstillinger, Forevisningsmarker, Præmiering af Markbrug osv. Om hele denne Virksomhed foreligger der Beretninger fra Hovedlandsdelene for 1907, særlig omfangsrige og indholdsrige fra Jylland og Sjælland. Da disse Beretninger gøre Rede for det enkelte Aars Forsøg, ligger det i Sagens Natur, at Resultaterne maa gives og tages med stærkt Forbehold, og Interessen knytter sig i saadanne Beretninger mere til Enkelthederne end til Helheden; men efterhaanden som Aarene gaa, og den ene Aarsberetning føjer sig til den anden, ophobes der et Materiale, der ved en hensigtsmæssig Sammenarbejdning kan blive af stor almindelig Værdi for de paagældende Spørgsmaals Belysning.

Til Udførelse af alt dette Arbejde er der efterhaanden antaget et stort Antal Medhjælpere. For at bidrage til disses Dygtiggørelse, til indbyrdes Forstaaelse, til Klaring af forskellige Grundprinciper i Arbejdet osv. holdtes der for første Gang i 1907 et hele Landet omfattende »Undervisningsmøde for Forsøgsmedhjælpere«. Mødet, der holdtes i Herning under det store jyske Dyrskue, talte henved 80 interesserede Deltagere.

Den i de senere Aar fremvoksede Erkendelse af den store økonomiske Betydning af Plantesygdommernes Bekæmpelse har i det sidste Aar givet sig et kraftigt Udslag i Etableringen af en under de samvirkende danske Landboforeninger sorterende særskilt og selvstændig Forsøgsvirksomhed vedrørende Plantesygdomme. Denne Virksomhed er underlagt et Udvalg under Landboforeningerne med sagkyndig Bistand af Professor, Dr. *Kølpin Ravn*, der samtidig er ansat som Lærer i Plantesygdomme ved Landbohøjskolen og som Landbrugsministeriets Konsulent i Plantesygdomme. Forsøgs-

virksomheden udøves af Mag. sc. *M. L. Mortensen* og Fru Mag. sc. *S. Rostrup*, der begge ere antagne som de samvirkende danske Landboforeningers Konsulenter i Plantesygdomme. Ved hele denne Foranstaltning er denne vigtige Sag sikkert kommen ind i en god Gænge.

Dansk Frøkontrol har med vanlig Energi arbejdet for at bibringe Landmændene Forstaaelse af Betydningen af at benytte de bedste Sædevarer og har som sædvanlig foretaget en Mængde Frøundersøgelser.

Iøvrigt har Aaret været præget af livlig Interesse for og voksende Forstaaelse af den økonomiske Betydning af tidssvarende Planteavl. Gode Redskaber og Maskiner, ikke mindst de, der angaa Jordens Bearbejdning og Besaaning og Afgrødernes Pleje og Bjergning, have vundet forøget Udbredelse, og forskellige Bestræbelser, bl. a. ved Fællesindkøb, ere udfoldede for at fremme denne vigtige Sag. Statstilskuddet til Redskabs- og Maskinprøver gik atter i 1907 op til 5000 Kr., efter at det i nogle Aar var nede paa 3000 Kr., og der er i Aarets Løb gjort Skridt til Iværksættelse af mere omfattende og systematiske Redskabs- og Maskinprøver.

Anvendelsen af Kunstgødning var 1907 det største, det nogensinde har været, for saa vidt man i Indførselen til Forbrug har et paalideligt Maal for, hvad der er anvendt. Indførselen var:

	1905.	1906.	1907.
	Mill. Pd.	Mill. Pd.	Mill. Pd.
Chilispeter	24.18	32.03	38.24
Kalisalte	27.55	27.63	25.62
Andre Kunstgødninger ..	143.64	187.24	208.69

Det er berettiget at antage, at de lokale Gødningsforsøg, der nu have været udført paa adskillige Tusinde Ejendomme Landet over, i Forening med almindelig praktisk Erfaring efterhaanden have givet saa god og sikker Vejledning, at disse Gødningsmidler i det store Hele ere blevne benyttede med Fordel. Foranstaaende Oversigt viser, at Forbruget af Kaligødning nærmest er aftagende.

Bortset fra Mose- og Sandjorder samt Enge har man endnu ment at se temmelig ringe Virkning af Kali. Det maa dog anses for højst sandsynligt, at jo større Afgrøder vi Aar efter Aar indvinde af Jorden, desto mere nødvendigt vil det blive ogsaa at give Erstatning for det bortførte Kali, og det er troligt, at Brugen af Kaligødning gradvis vil bringe stigende Fordele. De forskellige ny Kvælstofgødninger have i Aarets Løb tildraget sig megen Opmærksomhed. Det norske Kalksalpeter har hovedsagelig endnu indskrænket sig til egentlige Forsøg, og Resultaterne af disse bekræfte de ved Statens Forsøgsstationer foreløbig indvundne Erfaringer, at Kalksalpeter noget nær i Nyttewirkning kan sidestilles med Chilisalpeter med samme Kvælstofmængde. Kalkkvælstof (Calciumcyanamid) indførtes i ret anseelige Mængder, og der agiteredes livligt for dets Salg. Rimeligvis bliver det herefter en vigtig Handelsartikel, og særlig fra tysk Side udfoldes der en energisk Reklame derfor. Det er da heldigt, at de med dette Gødningsstof anstillede foreløbige Forsøg pege i den Retning, at det er et ganske brugbart Produkt, men endnu stille Priserne sig for høje. Gødningshandelen har som sædvanlig skudt en Del vilde Skud, og for at hæmme Svindelen i Gødningshandelen har en Revision af Loven om Handel med Gødnings- og Foderstoffer været under Overvejelse og Drøftelse.

Anvendelsen af Kalk har taget ualmindelig stærk Fart, og den Opfattelse er i Begreb med at vinde Udbredelse, at vore Jorder som Helhed trænge stærkt til Kalk. De Forsøg, der hidtil ere anstillede til dette Spørgsmaals Belysning, opfordre imidlertid ingenlunde til kritikløs Brug af Kalk, men meget mere til at vente med Benyttelsen af dette Middel, indtil Forsøg i hvert enkelt Tilfælde have vist, om der naaes nogen lønnende Virkning deraf. Iøvrigt har man i 1907 haft det Særsyn, at der er indført Gødningskalk fra Udlandet, hovedsagelig fra Sverige, i meget store Partier, medens vore egne udtømmelige Beholdninger af Kalk dels have henligget ganske urørte, dels kun

have været forholdsvis lidet benyttede. Skal Kalkningen fortsættes i lignende Omfang, maa man haabe, at solid hjemlig Foretagsomhed maa overflødiggøre denne ganske umotiverede Import og sikre en saa billig Kalkforsyning, som en rationel Udnyttelse af vore hjemlige Beholdninger betinger.

Samtidig med, at der med Held arbejdes for Tilvejebringelse af forbedrede hjemlige *Kulturformer* saa vel af Kornarterne som Rodfrugterne, og der udfoldes et omfattende Arbejde for gennem paalidelige Forsøg at fastslaa Værdien af disse i Sammenligning med saa vel de almindeligt dyrkede som de mest kendte udenlandske Sorter, har det ikke manglet paa Bestræbelser for i rent forretningsmæssige Øjemed at skaffe tvivlsomme eller ganske uprøvede fremmede Sorter Udbredelse ved Hjælp af dertil indrettede, i Reglen ganske uvederhæftige Lovprisninger. Beklageligt er det, naar denne Trafik gaar ud over Smaakaaersfolk, hvad man ikke sjældent kan blive Vidne til. Mindre ondartet i sine Virkninger bliver den Reklame, der fortrinsvis tager Sigte paa de større Landmænd.

Lucernedyrkingen vandt atter i 1907 stærk Udbredelse, og Lucernen kan allerede nu siges at spille en Rolle i dansk Landbrug. Erfaring tyder da ogsaa paa, at denne Foderplante kan dyrkes med stor Fordel, naar man benytter de Sikringsforanstaltninger, som efterhaanden ere blevne paaviste, herunder Anvendelse af Pødejord, Gødning, Kalk eller Mærgel, paalidelig rent Frø og omhyggelig Renholdelse af Jorden. Iøvrigt var Aaret ingenlunde noget gunstigt Lucerneaar. Navnlig var Renholdelsen vanskelig i det fugtige Vejr, og den lave Temperatur betingede en noget svagere Vækst end i varme Somre.

Af andre endnu ikke almindelige Foderplanter har *Kællingtand* vundet forøget Udbredelse, og kun de uforholdsmæssig høje Priser paa dette Frø har begrænset Udbredelsen. Det bekræfter sig stadigt, at denne Plante med stor Fordel kan benyttes i Frøblandingerne, særlig hvor Kløveren er upaalidelig, og den synes at være tem-

melig uafhængig baade af Vejrforhold, Jordbund og Sygdomsangreb.

M a j s d y r k n i n g e n, der i 1906 tegnede saa godt og syntes at kunne blive af nogen Betydning, havde saa ugunstige Vilkaar som vel muligt i 1907, idet Sommeren var allfor kold for denne varmefordrende Plante. Det viste sig dog, at selv om den paa Grund af Kulde havde staaet i Stampe det meste af Sommeren, voksede den dog forholdsvis godt til, da der henad Eftersommeren indtraadte noget mere Varme. Men som Helhed vandt Majsdyrkningsen næppe mange Tilhængere i dette Aar.

F r ø a v l e n fremmedes betydeligt i afvigte Aar. Navnlig foranledigede »Danske Landboforeningers Frøforsyning«, at der blev udlagt ret betydelige Arealer til Græsfrøavl, særlig med Hundegræs. Naar denne Sag gribes rationelt og besindigt an — hvad man er berettiget til at vente —, tør det antages, at der herigennem baade kan skabes en direkte Indtægtskilde for et mindre Antal Jordbrugere, og at der navnlig kan naaes forøget Sikkerhed i Forsyningen med Markfrø. For Runkelrøefrøavl, der jo nu har naaet et ret anseeligt Omfang, var Aaret ugunstigt, idet Afgrøderne paa Grund af manglende Varme og tidligt indtrædende Nattefrost ikke modnedes normalt. Turnips- og Kaafrø gav delvis gode Afgrøder, men for disse Frøsorters Vedkommende staar man lige ved Overproduktion. I Forventning om, at den hjemlige Frøavl og den solide Frøhandel kunde støttes ved visse Lovbestemmelser, drøftedes ved Efteraarets store Landbodelegeretmøder det Spørgsmaal, om det ikke ved Lov burde paalægges Forhandlere af Markfrø og Sædekorn at garantere saa vel Frøets og Kornets Spireevne som dets Avlssted og Afstamning. Man erkendte fra alle Sider Spørgsmaalets Betydning, men saa noget forskelligt paa Sagens Gennemførlighed. Ved det jyske Delegeretmøde var der nærmest Stemning for, at der ikke for Tiden skulde ske nogen Henvendelse til Lovgivningsmagten om denne Sag, medens man ved det sjællandske og det fynske Møde var

stemt for at foranledige Sagen nærmere undersøgt ved en Kommission.

I Kampen mod Ukrudet begyndte Anvendelsen af Jærnvitriol for første Gang i 1907 at tildrage sig mere almindelig Opmærksomhed. I Løbet af den halve Snes Aar, dette Middel har været kendt og forsøgsvis anvendt herhjemme, har man efterhaanden faaet Vished for, at dette ejendommelige Middel, brugt paa rette Maade, kan være meget virksomt til Bekæmpelse af Ukrudet i Almindelighed og »Aagerkaalen« — særlig Ager-Sennepen — i Særdeleshed. Hvad der bidrog til at give Jærnvitriolen Vind i Sejlene, var det fugtige Vejr i Foraarstiden, hvorved Ukrudsharvningen vanskeliggjortes i betydelig Grad. Skal Jærnvitriolen finde den Anvendelse, som den synes at fortjene, bliver det dog vistnok nødvendigt at komme bort fra de urimelig høje Priser paa de udenlandske Spredeapparater, og kan der først blive nogen Afsætning paa saadanne Apparater, da vil utvivlsomt en eller flere af vore dygtige hjemlige Maskinfabrikanter lægge sig efter deres Tilvirkning. Ligeledes maa der sikres en betryggende Forsyning med Jærnvitriol. Tilvirkning heraf vilde formentlig naturligt kunne kombineres med Svovlsyre-fabrikation.

I Sommeren 1907 foretog Statens statistiske Bureau en Opgørelse af A r e a l e t s B e n y t t e l s e. Beretningen herom foreligger ikke endnu, men af en foreløbig Meddelelse (se dette Tidsskrift 1908, 6. Hefte) fremgaar det, at der er foregaaet betydelige og interessante Forskydninger, siden den sidste Opgørelse foretoges i 1901.
